

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор НУБІП України
професор **С. Ніколаєнко**
2021 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
для вступників на освітньо-наукову програму «Публічне
управління та адміністрування» підготовки фахівців
PhD доктор філософії зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»**

Голова комісії

 /І.М. Грищенко/

Гарант освітньої програми

 /І.М. Грищенко/

Передмова

Вступний іспит зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» складається письмово за білетами, що розроблені на основі програми для вступників до аспірантури. Кожен білет містить три питання. Мета програми вступного іспиту полягає у тому, щоб виявити і оцінити рівень знань вступників до аспірантури відповідно до вимог.

До основних завдань програми належать:

- оцінка науково-теоретичної підготовки вступника з дисциплін магістерської програми;
- визначення рівня практичної підготовки вступника згідно з вимогами магістерської програми;
- виявлення вмінь вступника використовувати теоретичні знання в процесі вирішення актуальних завдань публічного управління та адміністрування.

До програми включено найбільш теоретично та практично значущий навчальний матеріал, який структуровано за трьома розділами: «Сутність та напрями розвитку галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», «Інститути, функції, методи і механізми публічного управління та адміністрування», «Організація публічного управління та адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах».

Критерії оцінювання знань вступників

Вступне випробування проводиться в письмовій формі.

Тривалість випробування – 2 години (120 хвилин).

Вступне випробування включає 3 питання з дисциплін фахового спрямування, кожне з яких оцінюється за шкалою до 33,3 балів.

Відповідь, що оцінюється в 29-33,3 балів, має відповідати таким вимогам:

- повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;
- повний перелік потрібних для розкриття змісту питання категорій та законів;

- виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні теоретичного матеріалу;
- уміння користуватися методами наукового аналізу явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного відношення до альтернативних поглядів на питання;
- знання потрібних законів і нормативних актів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим посиланням на них під час розкриття питань, що того потребують;
- засвоєння теоретичних питань відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь, що оцінюється в 24-28 балів, має відповідати таким вимогам:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано хоча б одна з цих вимог (якщо вона явно потрібна для вичерпного розкриття питання); або:
- у цілому правильно розкритий за зазначеними вимогами зміст відповіді, але допущено значні помилки під час:
 - а) використання цифрового матеріалу;
 - б) посилання на конкретні історичні періоди та дати;
 - в) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що спотворює логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь, що оцінюється в 19-23 балів, має відповідати таким вимогам:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- одночасно допущено дві значні помилки, що визначені в критерії оцінки питання в 5 балів;
- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загальновизнаними при відсутності у відповіді доказів і раціональних аргументів на їх користь;

Відповідь оцінюється в 0-18 балів за таких обставин:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три чи

більше вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

- одночасно допущено дві чи більше значних помилок, що визначені в критерії оцінки питання в 5 балів;

- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загальновизнаними в разі відсутності у відповіді вступника доказів і раціональних аргументів на їх користь;

- характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки в змісті відповіді, або давши відповідь не на поставлене в білеті питання.

Виконання екзаменаційного завдання має носити виключно самостійний характер.

Загальна підсумкова оцінка за екзамен дорівнює сумі балів, отриманих за відповіді з трьох питань.

Оцінювання знань вступників, які складають іспит, здійснюється за 200-бальною шкалою.

Розділ 1

Сутність та напрями галузі знань

28 «Публічне управління та адміністрування»

Основні підходи до розуміння публічного управління та адміністрування та його еволюція. Предметна сфера публічного управління та адміністрування. Методологічна основа. Співвідношення управління та адміністрування. Формування та розвиток теорій управління суспільством і країною. Концепція раціонального вибору та «новий менеджеризм». Публічне управління та адміністрування в контексті неокласичної теорії. Публічне та адміністрування і людина, колектив, суспільство. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного управління та адміністрування. Публічна влада та публічне адміністрування. Публічне управління та адміністрування й муніципальна влада. Сфери управління та компетенції місцевого самоврядування. Публічне управління та адміністрування в соціальній сфері. Публічне управління та адміністрування й ринкова економіка. Корпоративна влада й публічне управління та адміністрування в добровільних об'єднаннях громадян.

Розділ 2

Інститути, функції, методи і механізми публічного управління та адміністрування

Вироблення публічної політики. Публічна політика як процес прийняття політичних рішень. Зв'язок публічної політики і публічного управління. Органи публічної влади як основні суб'єкти вироблення публічної політики. Місце та роль груп інтересів у публічній політиці. Роль інститутів громадянського суспільства у виробленні публічної політики. Роль бізнесу у виробленні публічної політики. Аналіз публічної політики. Методи збирання інформації та оцінювання публічної політики. Конфлікт інтересів в публічній політиці та управлінні. Кризи в публічному управлінні. Влада як засіб публічного управління. Механізм взаємодії влади та управління. Співвідношення публічної та державної влади. Політичні процеси і технології. Законодавча влада в

управлінні справами суспільства і держави. Верховна Рада України: поняття, функції, повноваження, структура. Депутати всіх рівнів: вибори, порядок обрання, каденція. Структура, повноваження та порядок діяльності (регламент) Верховної Ради України. Форми парламентського контролю. Механізми парламентської діяльності. Парламентський контроль: сутність, значимість, механізми та форми реалізації. Взаємодія Верховної Ради України з інститутами громадянського суспільства. Виконавча влада: структура, рівні та їх повноваження. Конституційні засади формування структури виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади: поняття, особливості, система, вплив, делегування повноважень. Структура органів центральної виконавчої влади. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади. Концепції децентралізації. Адміністративно-територіальна реформа. Деретуляція надання послуг. Взаємозв'язок і відмінність державного та публічного управління. Унітаризм, федералізм, конфедералізм. Особливості унітарного устрою України. Правова держава та основи політичної демократії. Сталий розвиток. Стратегія сталого розвитку. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи. Регіональне публічне управління. Багаторівневе управління територіями. Механізми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіону. Програмно-цільовий підхід до вирішення проблем розвитку регіонів. Система планування розвитку територій. Загальні засади організації місцевого самоврядування. Базові одиниці адміністративно-територіального устрою в Україні. Посадові особи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування. Об'єднання територіальних громад. Поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ. Метод правового регулювання. Інститут глави держави. Конституційний статус, порядок виборів та вступу на посаду президента. Повноваження та функції глави держави в парламентсько-президентській та президентсько-парламентській формі правління. Поняття «закономірність» і «закон». Залежність управління конкретним суспільством від закономірностей розвитку світу та світової цивілізації. Багатоманіття

управляючих впливів. Участь населення, груп інтересів і громадян у публічному управлінні, підвищенні його результативності, ефективності і відповідальності.

Системні методологічні принципи публічного управління. Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес. Етапи процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Реалізація та контроль виконання управлінських рішень. Організаційні методи, процедури та умови виконання прийнятих рішень. Організація процесів виконання рішень: ресурсне забезпечення на стратегічному та тактичному рівнях. Зміст, функції та види контролю. Інструменти і характеристики ефективного контролю реалізації управлінських рішень. Сутність і види відповідальності керівників за прийняті рішення. Методи і способи розробки управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Сутність ризику і невизначеності. Класифікація ризиків та етапи дослідження ризику. Способи управління ризиком. Поняття оптимального і раціонального управлінського рішення. Типи завдань прийняття рішень відповідно до типу ситуації: в умовах визначеності, невизначеності, ризику, конфлікту. Поняття методу розробки та прийняття рішення. Поняття та класифікація методів розробки та прийняття рішень за типом умов, етапом процесом розробки і прийняття, сферою діяльності особи, що приймає рішення. Методи, які застосовуються на етапі вибору, реалізації рішення та оцінки результату. Соціально-психологічні чинники прийняття управлінських рішень. Роль людського фактора в процесі розробки управлінського рішення. Використання влади та її впливу при прийнятті управлінських рішень. Індивідуальні якості менеджера і стиль керівництва в процесі прийняття рішення. Особливості і методи прийняття рішень в сфері стратегічного управління. Особливості і методи прийняття рішень у сфері управління персоналом.

Механізми державного управління: сутність, поняття, категорії, принципи, методи, система. Політичний, економічний, організаційний, правовий, мотиваційний та інші види механізмів державного управління. Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства.

Поняття громадянського суспільства і його витоки. Теорії та моделі громадянського суспільства. Моделі громадянського суспільства. Суб'єкти та умови функціонування громадянського суспільства.

Державні механізми структурних зрушень і контроль за їх реалізацією. Управління інвестиційним процесом на макро- та мікрорівнях. Соціально-економічна й екологічна ефективність інвестиційної політики. Пріоритетні напрями науково-технічної політики та проблеми утвердження інноваційної моделі економічного розвитку. Роль держави у забезпеченні сталого економічного розвитку. Механізм антикризового розвитку. Антиінфляційна політика держави.

Розділ 3

Організація публічного управління та адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах

Організація публічного управління та адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах. Управління суспільством. Застосування принципів публічного управління та адміністрування. Публічне управління та адміністрування як процес вироблення, ухвалення та виконання управлінських рішень. Юридичне забезпечення цілей публічного управління та адміністрування.

Нові тенденції в системі публічного управління та адміністрування. Структура механізму та органів публічного управління та адміністрування. Територіально-адміністративний аспект публічного управління та адміністрування. Методи публічного управління та адміністрування. Чинники запобігання проявів корупції.

Поняття результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Чинники результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Вимір продуктивності, результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Критерії результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Чинники підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. Контрактна система та неокорпоративізм.

Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування, державних комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб та недержавних організацій за правопорушення у сфері публічного управління та адміністрування. Публічне управління та адміністрування в міжнародній діяльності.

Питання, що виносяться на іспит

1. Суб'єкти та об'єкти публічного управління та адміністрування.
2. Функції держави.
3. Види управлінських рішень.
4. Принципи публічного управління та адміністрування.
5. Сутність поняття «громадянське суспільство».
6. Етапи підготовки управлінських рішень.
7. Методи публічного управління та адміністрування.
8. Поєднання державних та громадських інтересів в публічному управлінні та адмініструванні.
9. Моделі управління.
10. Функція планування в публічному управлінні та адмініструванні.
11. Реалізація економічної політики в системі публічного управління та адміністрування.
12. Матрична модель управління.
13. Функція організації в публічному управлінні та адмініструванні.
14. Комплексний підхід до розвитку суспільних відносин.
15. Дивізійна модель управління.
16. Розподіл повноважень між виконавчою та законодавчою гілками влади.
17. Функціональна модель управління.
18. Управління взаємовідносинами.
19. Завдання та особливості публічного управління та адміністрування.
20. Функція контролю в публічному управлінні та адмініструванні.
21. Ієрархічна модель управління.
22. Функція мотивації в публічному управлінні та адмініструванні.

23. Структура центральних органів влади.
24. Бюрократична модель управління.
25. Система органів місцевого самоврядування.
26. Імідж влади.
27. Функціональна схема управління регіоном.
28. Територіальна громада – поняття, функції та роль.
29. Концепції публічного управління та адміністрування.
30. Класифікація функцій держави.
31. Управління розвитком суспільства.
32. Структура політичної системи.
33. Органи місцевого самоврядування на рівні регіону.
34. Аналіз стану соціально-економічного розвитку.
35. Формування управлінських взаємовідносин.
36. Місце держави в політичній системі.
37. Функції державного бюджету.
38. Європейський досвід публічного управління та адміністрування.
39. Основні інституції громадянського суспільства.
40. Завдання громадянського суспільства.
41. Особливості соціальної політики України.
42. Принципи правової держави.
43. Мета та завдання структурно-факторного аналізу в публічному управлінні та адмініструванні.
44. Етапи формування управлінського мислення.
45. Сутність системи оцінки заслуг в публічному управлінні та адмініструванні.
46. Принципи структурно-факторного аналізу.
47. Управлінські правила та практика їх застосування.
48. Вимоги до управлінських рішень.
49. Аналіз рівня життєдіяльності населення країни.
50. Тенденції суспільного розвитку.
51. Сутність приватно-державного партнерства в публічному управлінні та

адмініструванні.

52. Роль інформаційної сфери в системі публічного управління та адміністрування.
53. Сутність нового публічного менеджменту.
54. Принципи публічного управління та адміністрування.
55. Сутність поняття «Публічне управління та адміністрування».
56. Адміністративно-територіальна реформа.
57. Законодавча гілка влади.
58. Методи управління.
59. Кадрове забезпечення публічного управління та адміністрування.
60. Теорія формування «транснаціонального громадянського суспільства».
61. Стратегічні завдання соціально-економічного розвитку.
62. Механізми формування взаємовідносин в публічному управлінні та адмініструванні.
63. Теорія «комунікативного суспільства».
64. Порядок розроблення стратегій економічного розвитку.
65. Ефективність публічного управління та адміністрування.
66. Соціальна інфраструктура.
67. Ціннісно-раціональний критерій оцінки ефективності публічного управління та адміністрування.
68. Відповідальність у системі публічного управління та адміністрування.
69. Структура управління гуманітарною сферою в публічному управлінні та адмініструванні.
70. Визначення та оцінка конкурентних переваг при публічному управлінні та адмініструванні регіону.
71. Цілераціональний критерій.
72. Мета та засоби реалізації державних програм.
73. Законодавча база регулювання владних повноважень.
74. Прагматичний критерій оцінки ефективності публічного управління та адміністрування.
75. Зовнішні функції держави.

76. Інтеграційні процеси в Європі.
77. Розвиток ідеї Єдиної Європи та місце в ній України.
78. Сутність ЄС як інтеграційного об'єднання особливого типу.
79. Субсидіарність як інструмент гармонізації управлінських систем країн ЄС.
80. Стратегічне планування політики європейської інтеграції.
81. Поняття та типи лідерства на публічній службі.
82. Особистісні та професійні лідерські якості керівника як передумова ефективного управління на публічній службі.
83. Виявлення та розвиток лідерських здібностей публічних службовців.
84. Місія та цінності державно-управлінської діяльності.
85. Основні етичні принципи публічної служби.
86. Ціннісно-нормативна модель особистості публічного службовця.
87. Етичні виміри організаційної культури органів публічної влади.
88. Етичні кодекси в системі регулювання публічної служби.
89. Професійно-етичні вимоги до публічних службовців.
91. Надання публічних послуг як основна функція публічної служби в сервісній державі.
92. Правове регулювання публічних послуг в Україні.
93. Поняття і види публічних послуг.
94. Фактори, що впливають на прийняття рішень у публічних організаціях.
95. Моделі публічного управління: традиційна модель, good governance; new public management; управління за цілями; управління за цінностями.
96. Поняття державного регулювання.
97. Прямі і непрямі методи державного регулювання.
98. Механізми державного управління.
99. Основоположні принципи державного регулювання розвитку регіонів.
100. Сфери життєдіяльності на які поширюється державне регулювання регіонального розвитку.
101. Цінності та цілі суспільства і держави.
102. Цілі сталого розвитку ООН.

103. Цілі сталого розвитку України.
104. Організаційна культура публічного управління.
105. Інформаційне суспільство і відкритість влади.
106. Партії та вибори у формуванні публічної політики та прийнятті політичних рішень.
107. Сутність демократії та демократичних засад в публічному управлінні.

Основна література

1. Грищенко І. Програма діяльності Кабінету Міністрів України в аспекті консолідації та розвитку української нації. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2020. Вип. 1. С. 33–40. URL: <http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/view/208994/209142>
DOI 10.36.030/2664-3618-2020-1-33-40
2. Вдовенко С.М. Публічне адміністрування (теоретичні положення, пріоритети, напрями реалізації): монографія. Чернігів: ЧДІЕУ, 2018. 260 с.
3. Грищенко І. М. Адміністрування: теоретико-методологічні підходи. *Сучасні аспекти науки: II-ий том колективної монографії* / за ред. Є. О. Романенка, І. В. Жукової. Розділ 1. Державне управління, самоврядування і державна служба. Київ; Братислава: ФОП КАНДИБА Т. П., 2020. 223 с. Авторські С. 7-20. <http://vadnd.org.ua/app/uploads/2020/10/Сучасні-аспекти-науки-2-том-09.10.2020.pdf>
4. Грищенко І. М. Реалізація виборчого права громадян в Україні через форми прямої демократії. *Наукові перспективи*. № 4(10) 2021. С. 30-42.
5. Грищенко І. М. Вдосконалення програм розвитку лідерства для навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. *Управлінське лідерство* : кол. монограф. / за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 600 с.
6. Грищенко І. М. Феномен лідерства в системі місцевого самоврядування: теорія, методологія, практика : монографія. К. : НАДУ, 2016. 320 с.
7. Державне управління : навч. посіб. / І. Грищенко. К. : НУБіП, 2015. 174 с.
8. Державна служба в Україні: соціально-правовий та організаційний аспекти: навч. посіб.; авт. кол. Ю. П. Сурмін. К.: НАДУ, 2016. 204 с.
9. Державна служба: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол. Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) та ін. К.; Одеса: НАДУ, 2016.
10. Державна служба: навч. посіб. / кол. авт.; за заг. ред. проф. С. М. Серьогіна. К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2017. 526 с.

11. Депутатська діяльність у системі публічного врядування : навч. посіб. / В. Бебик та ін. Київ : НАДУ, 2017. 368 с.
12. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою в країнах Європейського Союзу : опорний конспект лекцій / І. М. Грищенко та ін. К. : Вид-во НАДУ, 2015. 94 с.
13. Енциклопедія державного управління: у 8 т.; наук.-ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К.: НАДУ, 2011.
14. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко та ін.; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010. 820 с.
15. Історія державної служби в Україні: у 5 т. / Голов. упр. держ. служби України; авт. кол.: О. Г. Аркуша, О. В. Бойко, Є. І. Бородін та ін.; відп. ред. Т. В. Мотренко, В. А. Смолій. К.: Ніка-Центр, 2009. 148 с.
16. Кадрове забезпечення органів місцевої влади у сфері надання публічних послуг : навч. посіб. / авт. кол. : О. І. Васильєва, Н. В. Васильєва, І. М. Грищенко. Київ : НАДУ, 2018. – 284 с.
17. Місцеве самоврядування : підручник / за ред. В. М. Вакуленка, Ю. Ф. Дехтяренка, В. С. Куйбіди, І. М. Грищенко. Київ : НАДУ, 2019. 672 с.
18. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях: колект. моногр. / за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2017. 808 с.
19. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: кол. монограф. / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2017. 744 с.
20. Організація надання послуг: теорія, методологія, практика : монографія / авт. кол. О. І. Васильєва та ін. Донецьк : Юго-Восток, 2014. 388 с.
21. Організація надання публічних послуг на місцевому рівні : навч. посіб. / І. М. Грищенко та ін.; за заг. ред. О. І. Васильєвої. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : НАДУ, 2018. 400 с.
22. Публічне управління розвитком регіонів у процесі побудови сервісно-орієнтованої держави: теорія, методологія та практика : монографія / [авт. кол. викладачів, докторантів-виконавців НДР каф. регіон. упр., місц. самоврядування та упр. містом Нац. акад. держ. упр. при Президентові України] ; за заг. ред.

Н. В. Васильєвої, О. І. Васильєвої. – Київ : НАДУ, 2018. – 304 с.

23. Public and municipal administration: theory, methodology, practice : Collective monograph. Riga : Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2020. 324 p. Грищенко І.М., Горбата Л. П. Пріоритетні напрями та шляхи забезпечення інформаційної відкритості в органах публічної влади. С. 20–40. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-46-4.02>
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/39/716/1453-1>

24. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

25. Управлінські інновації: соціально-економічний аспект : монографія / авт. кол. : В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, І. М. Грищенко та ін. ; за ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2019. 304 с.

26. Чумакова О. Інституціональні реформи місцевого самоврядування базового рівня в країнах Західної Європи: уроки для України. Акт. питання держ. упр. : зб. наук. пр. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2017. Вип. 1 С. 267-275.

Законодавчі джерела

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. : Закон України від 28 .06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254к/96-вр>

2. Концепція запровадження посад фахівців з питань реформ: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.11.2016 № 905-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2016-р#Text>

3. Концепція оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1013-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2017-р>

4. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

5. Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2005 № 179. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2005-п#Text>

6. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-п#Text>

7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-вр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

9. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

10. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

11. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>

12. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

13. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

15. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

16. Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 26.11.2020 № 290. URL : <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/administratyvno/kodyfikator-administratyvno-terytorialnyh-odynycz-ta-terytorij-terytorialnyh-gromad/kodyfikator-administratyvno-terytorialnyh-odynycz-ta-terytorij-terytorialnyh-gromad-2020-11-26/>

17. Деякі питання реформування державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-p#Text>
18. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
19. Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні : постанова Верховної Ради України від 17.12.1993 № 3748-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3748-12#Text>
20. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 № 2625-III URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
21. Про Стратегію національно-патріотичного виховання : Указ Президента України від 18. 05. 2019 №286/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>
22. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 03.10.2018 № 710-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-p#Text>
23. Деякі питання реалізації комплексної реформи державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 647. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2017-p#Text>
24. Звіт про виконання у 2020 році Стратегії реформування державного управління в Україні. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/zvit2021-ukr-web.pdf>